

Arkeologisk schaktningsövervakning

BUSKÅKER

vid schaktning för gång- och cykelväg genom bytomt RAÄ 389 i
Stora Tuna socken, Borlänge kommun, Dalarna
2016

Arkivrapport dnr 82/15
Greger Bennström

© Lantmäteriet i2014/00618

Dalarnas museum, Falun, 2016

Inledning

Borlänge Energi skulle anlägga en gång- och cykelbana parallellt med Tunavägen i Buskåker. Då schaktningsarbetet berörde området för bytomten RAÄ-nr Stora Tuna 389:1 beslutade Länsstyrelsen om en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning, dnr 431-1119-2015. Schaktningsövervakningen utfördes av en arkeolog under två dagar i mars 2016 och berörde en 400 meter lång och 1,5-3,0 meter bred sträcka inom fastigheten Buskåker 3:34.

Antikvarisk bakgrund

Området för bytomten RAÄ-nr Stora Tuna 389:1 är ca 420x250 meter stort och det var dess sydvästra kant som berördes av det aktuella arbetet. Inom området har spridda skärvstensförekomster med kraftigt mörkfärgad jord samt bebyggelse lämningar från olika tider påträffats. Tunaslätten är också rikt på lämningar från järnåldern.

Syfte

Syftet med schaktningsövervakningen var att dokumentera verksamheter som försiggått i området före 1850 främst i form av äldre bebyggelse lämningar.

Metod

Schaktningsarbetet utfördes av en grävmaskin utrustad med planskopa. Hela den schaktade sträckan inspekterades och stora delar av grävarbetet följdes av en arkeolog från Dalarnas museum. För inmätning användes en GPS kopplad till en handdator med underlagskarta.

Resultat

Schaktet grävdes mellan befintlig vägbank och en tidigare nedgrävd fjärrvärme ledning. Vegetationslagret med gräs och rötter schaktades bort ned till ca 0,3 meters djup. Det var ca 0,15 meter djup tjäle när grävarbetet utfördes, men detta påverkade inte resultatet då matjordslagret mestadels var ca 0,2-0,3 meter tjockt. På några platser tangerade schaktets nordöstra kant befintliga brunnar av olika slag. På de sista 55 metrarna åt NV utfördes endast dikesrensning. Från sydöstra änden av schaktet och ca 170 meter åt nordväst gick schaktningen inte genom matjordslagret. Efter provgrop 3 och vidare åt nordväst, se bilaga 2, tangerade schaktningen lagret under matjorden. Detta lager bestod av jordblandad mjäla vilken innehöll enstaka bitar av tegelflis, spikar, kolfragment, taktegel och fönsterglas. Inga anläggningar eller konstruktioner kunde iaktas i schaktet. Inte heller kunde ansamlingar av sten eller fynd av äldre karaktär iaktas i den bortschaktade matjorden.

Då schaktningen till stora delar inte gick ned i lagret under matjorden grävdes fem stycken 0,3x0,3 meter stora provgropar för hand. Detta för att få en bättre uppfattning om det kunde finnas spår efter konstruktioner eller anläggningar under matjordslagret. Provgroparna grävdes med 40-120 meters mellanrum, se bilaga 2.

Provgrop 1. 0,3x0,3 meter i norra schaktkanten. Matjord 0,3 meter tjock. Därunder ett 0,10-0,15 meter tjockt lager med jordfläckad mjäla med inslag av tegelflis och under detta homogen beige mjäla.

Provgrop 2. 0,3x0,3 meter i nordöstra schaktkanten. Matjord 0,3 meter tjock. Därunder homogen ljusbeige mjäla.

Provgrop 3. 0,3x0,3 meter i nordöstra schaktkanten. Matjord 0,2 meter tjock. Därunder 0,25 meter brun jordblandad mjäla och sedan orangebeige mjäla.

Provgrop 4. 0,3x0,3 meter i nordöstra schaktkanten. Matjord 0,25 meter tjockt. Därunder ca 0,1 meter tjockt lager av orange jordfläckad mjäla med diffus övergång det underliggande lagret av homogen orangebeige mjäla.

Provgrop 5. 0,3x0,3 meter i nordöstra schaktkanten. Mjälabladdad matjord 0,3 meter tjock, med större inslag av mjäla mot botten. Därunder orangebeige mjäla med jordfläckar.

Slutsatser och utvärdering

I schaktet eller de fem provgroparna kunde inga spår efter konstruktioner eller anläggningar iakttas. I den nordvästra halvan av schaktet fanns sparsamt med tegelflis, spikar, kolfragment, taktegel och fönsterglas i det jordblandade mjälalagret under matjorden. Dessa fynd indikerar bebyggelselämningar. Då fynden var sparsamma och låg i jordblandad mjäla är det troligt att de är utplöjda från något annat ställe på åkern eller att de legat i matjorden som plöjts ned i mjälan. På storskifteskartan från år 1838 finns två lador inritade strax nordöst om provgrop 4 och 5 och det är möjligt att de bebyggelseindikerande fynden härrör från dessa. I övrigt finns inga byggnader inritade inom bytomten RAÄ-nr 389:1.

Inga ytterligare arkeologiska åtgärder behövs för det aktuella arbetsföretaget eller andra arbeten inom schaktningsområdet. Däremot är det troligt att lämningar kan finnas inom den avgränsade bytomten RAÄ-nr Stora Tuna 389:1.

Sammanfattning

I mars 2016 gjordes en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning på fastigheten Buskåker 3:34, Stora Tuna socken och Borlänge kommun. Anledningen var att en gång- och cykelväg skulle

anläggas och att sydvästra kanten av bytomten RAÄ-nr Stora Tuna 389:1 då berördes. Schaktningen gällde endast det översta vegetationsskiktet utmed en 400 meter lång sträcka. Inga spår efter anläggningar eller konstruktioner kunde iakttas i det 1,5-3,0 meter breda och 0,3 meter djupa schaktet. I den nordvästra delen av schaktet kunde bebyggelsesår i form av tegelflis, spikar, spikar, fönsterglas och kolfragment iakttas. Storskifteskartan visar att det där har stått två lador strax nordost om schaktet. Då fynden låg i jordblandad mjåla är det troligt att antingen plöjts ned i mjålan tillsammans med matjorden eller plöjts ut från något annat ställe på åkern. Inga ytterligare arkeologiska insatser är nödvändiga för det aktuella arbetsföretaget, men lämningar kan finnas inom bytomtens område.

Referenser

FMIS. Riksantikvarieämbetets fornminnesinformation, www.fmis.raa.se.
Lantmäteriet, www.lantmateriet.se/Arkivsök: U46-15:1

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer:	431-1119-2015
Socken:	Stora Tuna
Fornlämning, RAÄ-nr:	389:1
Fastighet:	Buskåker 3:34
Koordinater, mitten:	N 6701305
(SWEREF99 TM)	E 526535
Inmätning:	GPS kopplad till handdator
Utförandetid:	2016-03-16 -2016-03-17
Schaktlängd:	400 meter
DM projektnummer:	1590
DM diarienummer:	82/15
DM foto accesionsnr:	DM 2016 6 1
Arkeologisk personal:	Greger Bennström
Projektansvarig:	Eva Carlsson

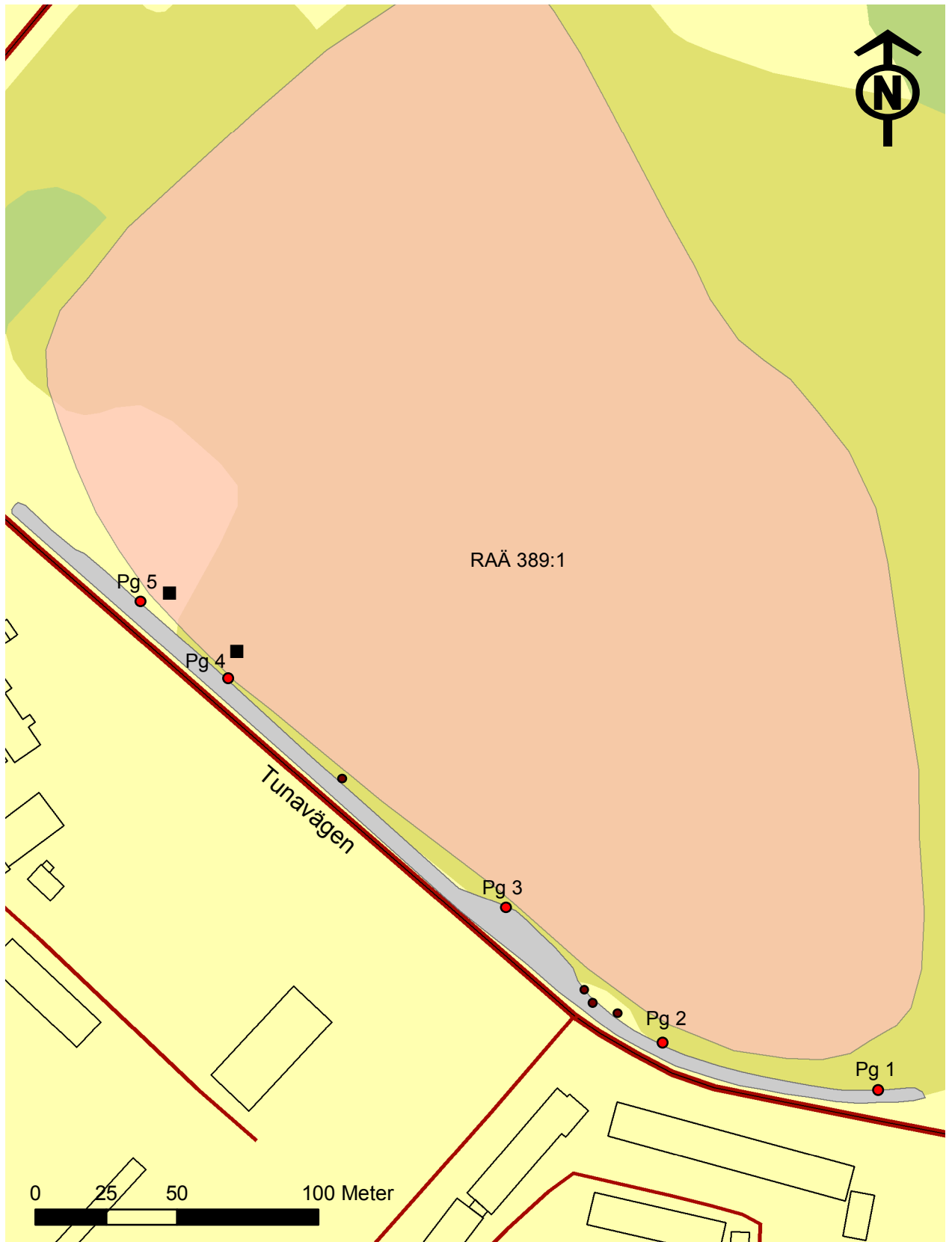
Dokumentationsmaterialet bestående av shape-filer och 8 digitala foton förvaras på Dalarnas museum. Inga fynd tillvaratogs.

Bilagor

1. Översigtskarta, skala 1:10 000.
2. Schaktplan, skala 1:2 000.

Bilaga 1. Översiktskarta med undersökningsområdet inom den blå cirkeln. Skala 1:10 000.

Bilaga 2. Schaktplan med schaktet inlagt i grått och utsträckningen för bytomten RAÄ 389 med ljusrött, Provgroparna markerade med röda punkter och brunnar med bruna punkter. De två ladorna från storskifteskartan markerade med svarta kvadrater. Skala 1:2 000.